

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 76/21
2021 m. gegužės 12 d., Liuksemburgas

Sprendimas byloje C-505/19
WS / Bundesrepublik Deutschland

Remiantis principu, pagal kurį draudžiama vienu metu vykdyti kelis persekiojimus, gali būti draudžiama Šengeno erdvėje ir Europos Sąjungoje suimti asmenį, dėl kurio paskelbtas Interpolo perspėjimas

Tai taikoma tuomet, kai kompetentingos institucijos turi duomenų apie galutinį teismo sprendimą, remiantis kuriuo pripažįstamas šio principo taikymas, priimtą valstybėje, Šengeno susitarimo šalyje, arba valstybėje narėje

2012 m. Jungtinių Amerikos Valstijų prašymu Tarptautinė kriminalinės policijos organizacija (toliau – Interpolas), remdamasi šios šalies valdžios institucijų išduota nutartimi dėl suėmimo, paskelbė raudonąjį pranešimą dėl Vokietijos piliečio WS, siekiant galimos jo ekstradicijos. Kai asmens, dėl kurio paskelbtas toks pranešimas, buvimo vieta nustatoma Interpolo valstybėje narėje, pastaroji iš esmės turi jį sulaikyti, suimti arba apriboti jo judėjimą.

Tačiau dar iki šio raudonojo pranešimo paskelbimo Vokietijoje prieš WS buvo pradėta tyrimo procedūra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, dėl tų pačių veikų, dėl kurių buvo paskelbtas pranešimas. Šis tyrimas 2010 m. buvo galutinai užbaigtas, WS sumokėjęs pinigų sumą pagal Vokietijos baudžiamojoje teisėje numatytą specialią susitarimo procedūrą. Vėliau *Bundeskriminalamt* (Federalinė kriminalinės policijos tarnyba, Vokietija) Interpolui pranešė mananti, kad dėl šios ankstesnės tyrimo procedūros šiuo atveju taikytinas *ne bis in idem* principas. Šis principas, įtvirtintas tiek Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo¹ 54 straipsnyje, tiek Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsnyje, draudžia, be kita ko, dėl tos pačios nusikalstamos veikos vėl persekioti asmenį, dėl kurio buvo priimtas galutinis sprendimas.

2017 m. WS pateikė skundą prieš Vokietijos Federacinę Respubliką *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vysbadeno administracinis teismas, Vokietija), prašydamas įpareigoti ją imtis reikiamų priemonių, kad šis raudonasis pranešimas būtų panaikintas. Šiuo klausimu WS nurodė ne tik *ne bis in idem* principo, bet ir jo teisės į laisvą judėjimą, užtikrinamos pagal SESV 21 straipsnį, pažeidimą, mat jis negali vykti į valstybę, kuri yra Šengeno susitarimo šalis, arba į valstybę narę, nes rizikuoja, kad bus suimtas. Jis taip pat manė, kad dėl šių pažeidimų raudonajame pranešime pateiktų jo asmens duomenų tvarkymas prieštarauja Direktyvai 2016/680 dėl asmens duomenų apsaugos baudžiamosiose bylose².

Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vysbadeno administracinis teismas) nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl *ne bis in idem* principo taikymo ir, konkrečiai kalbant, dėl galimybės suimti asmenį, dėl kurio paskelbtas raudonasis pranešimas, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji. Be to, tuo atveju, jei šis principas būtų pripažintas taikytinu, šis teismas siekė

¹ Konvencija dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Benilukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9, toliau – KŠS), pasirašyta Šengene (Liuksemburgas) 1990 m. birželio 19 d. ir įsigaliojusi 1995 m. kovo 26 d.

² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo [kuria] panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016, p. 89).

išsiaiškinti, kokių pasekmių tai turėtų tokiaame pranešime pateiktų asmens duomenų tvarkymui valstybėse narėse.

Savo didžiosios kolegijos sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad KĮŠS 54 straipsnis ir SESV 21 straipsnio 1 dalis, siejami su Chartijos 50 straipsniu, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybės, Šengeno susitarimo šalies, arba valstybių narių institucijoms nedraudžiama suimti asmens, nurodyto Interpolo trečiosios valstybės prašymu paskelbtame raudonajame pranešime, išskyrus kai valstybės, šio susitarimo šalies, arba valstybės narės teismo galutiniu sprendimu nurodyta, kad valstybėje, minėto susitarimo šalyje, arba valstybėje narėje buvo galutinai baigtas baudžiamasis procesas dėl šio asmens tų pačių veikų, kuriomis pagrįstas šis raudonasis pranešimas. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad Direktyvos 2016/680 nuostatos, siejamos su KŠSĮ 54 straipsniu ir Chartijos 50 straipsniu, turi būti aiškinamos taip, kad jomis nedraudžiama tvarkyti Interpolo paskelbtame raudonajame pranešime nurodytų asmens duomenų, kol tokiu galutiniu teismo sprendimu nustatoma, kad *ne bis in idem* principas taikomas veikoms, kuriomis pagrįstas šis pranešimas, jeigu toks tvarkymas atitinka šioje direktyvoje nurodytas sąlygas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad principas *ne bis in idem* gali būti taikomas esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji šioje byloje, t. y. tuo atveju, kai buvo priimtas galutinis sprendimas baigti baudžiamąjį procesą, suinteresuotajam asmeniui įvykdžius tam tikrus reikalavimus, be kita ko, sumokėti prokuratūros nustatytą pinigų sumą.

Tai patikslinęs Teisingumo Teismas, pirma, nusprendė, kad pagal KŠSĮ 54 straipsnį, Chartijos 50 straipsnį ir SESV 21 straipsnio 1 dalį nedraudžiama suimti asmens, nurodyto Interpolo raudonajame pranešime, kol nenustatyta, kad valstybė, Šengeno susitarimo šalis, ar valstybė narė dėl jo priėmė galutinį sprendimą dėl tų pačių veikų, kuriomis grindžiamas raudonasis pranešimas, ir kad dėl to taikomas *ne bis in idem* principas.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad kai neaišku, ar taikomas *ne bis in idem* principas, suėmimas gali būti būtinas, siekiant atlikti būtinus patikrinimus ir išvengti, kad suinteresuotasis asmuo pasislėps. Ši priemonė pateisinama teisėtu tikslu išvengti jo nebaudžiamumo. Kita vertus, kai tik remiantis galutiniu teismo sprendimu konstatuojamas *ne bis in idem* principo taikymas, tiek dėl Šengeno susitarimo šalių tarpusavio pasitikėjimo, tiek dėl laisvo judėjimo teisės draudžiama taikyti tokį suėmimą ar jį pratęsti. Teisingumo Teismas patikslino, kad valstybės, Šengeno susitarimo šalys, ir valstybės narės turi užtikrinti galimybę pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis, suteikiančiomis atitinkamiems asmenims galimybę gauti tokį sprendimą. Jis taip pat pažymi, kad jeigu suėmimas yra nesuderinamas su Sąjungos teise dėl *ne bis in idem* principo taikymo, Interpolo valstybė narė, atsisakydama vykdyti tokį suėmimą, nepažeistų jai, kaip šios organizacijos narei, tenkančių pareigų.

Antra, dėl Interpolo raudonajame pranešime nurodytų asmens duomenų Teisingumo Teismas pažymėjo, kad bet kokia su asmens duomenimis atliekama operacija, kaip antai jų įrašymas į valstybės narės ieškomų asmenų sąrašą, pripažįstama „tvarkymu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2016/680³. Be to, jis konstatavo, kad, pirma, šiuo tvarkymu siekiama teisėto tikslo ir, antra, jo negalima laikyti neteisėtu vien todėl, kad dėl veikų, kuriomis grindžiamas raudonasis pranešimas, gali būti taikomas *ne bis in idem* principas⁴. Toks valstybių narių institucijų atliekamas duomenų tvarkymas gali būti būtinas, būtent siekiant patikrinti, ar taikytinas minėtas principas.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad pagal Direktyvą 2016/680, siejamą su KŠSĮ 54 straipsniu ir Chartijos 50 straipsniu, nedraudžiama tvarkyti raudonajame pranešime pateiktų asmens duomenų, kol remiantis galutiniu teismo sprendimu nenustatyta, kad nagrinėjamu atveju taikomas *ne bis in idem* principas. Vis dėlto, toks tvarkymas turi atitikti šioje direktyvoje numatytas sąlygas. Atsižvelgiant į tai, jis, be kita ko, turi būti būtinas kompetentingos

³ Žr. Direktyvos 2016/680 2 straipsnio 1 dalį ir 3 straipsnio 2 punktą.

⁴ Žr. Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies b punktą ir 8 straipsnio 1 dalį.

nacionalinės institucijos vykdomoms funkcijoms, siekiant nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslų⁵.

Kai *ne bis in idem* principas taikomas, Interpolo raudonajame pranešime nurodytų asmens duomenų įrašymas į valstybių narių ieškomų asmenų sąrašus nebūtinai, nes nebegali būti vykdomas aptariamo asmens baudžiamasis persekiojimas dėl minėtame pranešime nurodytų veikų, taigi jis nebegali būti suimtas dėl tų pačių veikų. Darytina išvada, kad atitinkamas asmuo turi turėti galimybę prašyti ištrinti šiuos duomenis. Jei įrašas vis dėlto paliekamas, prie jo turi būti pridėdama informacija, kad atitinkamas asmuo nebegali būti persekiojamas valstybėje narėje ar susitariančiojoje valstybėje už tas pačias veikas, nes taikomas *ne bis in idem* principas.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

⁵ Žr. Direktyvos 2016/680 1 straipsnio 1 dalį ir 8 straipsnio 1 dalį.